

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS**Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas civilprocesa kodeksā**

Latvijas Republikas Augstākā Padome **nolemj**:

Izdarīt Latvijas civilprocesa kodeksā šādus grozījumus un papildinājumus:

1. Aizstāt 227. panta otrajā un ceturtajā daļā vārdus «valsts pārvaldes orgāns» ar vārdiem «valsts pārvaldes un pašvaldības institūcijas».

2. Izteikt 228. panta 3. punktu šādā redakcijā:

«3) sakarā ar sūdzībām par valsts pārvaldes un pašvaldību insti tūciju un amatpersonu prettiesisku rīcību (lēmumu), ar kuru aizskartas fizisko vai juridisko personu tiesības».

3. Izteikt divdesmit ceturto-A nodaļu šādā redakcijā:

«SŪDZĪBU IZSKATĪŠANA PAR VALSTS PĀRVALDES UN PAŠVALDĪBU INSTITŪCIJU UN AMATPERSONU PRETTIESISKU RĪCĪBU (LĒMUMU), AR KURU AIZSKARTAS FIZISKO UN JURIDISKO PERSONU TIESĪBAS

239.¹ pants. Tiesā izskatāmās lietas

Fiziskajai personai ir tiesības griezties tiesā ar sūdzību, ja tā uzskata, ka ar valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas rīcību (lēmumu) aizskartas tās tiesības.

Juridiskajai personai ir tiesības šajā nodaļā paredzētajā kārtībā griezties tiesā ar sūdzību par valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas rīcību (lēmumu) likumā noteiktajos gājumos.

Par valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju un amatpersonu rīcību (lēmumu), ko var pārsūdzēt tiesā, uzskatāma koleģiāla vai vienpersoniska rīcība (lēmums), kuras rezultātā:

1) fiziskajai vai juridiskajai personai nelikumīgi liegtas iespējas pilnīgi vai daļēji realizēt tiesības, ko tai piešķir likums vai cits normatīvs akts;

2) fiziskajai vai juridiskajai personai uzlikts kāds pienākums vai no tās piedzīta nauda bezstrīda kārtībā.

Šajā nodaļā paredzētajā kārtībā nevar pārsūdzēt tiesā valsts pārvaldes vai pašvaldību institūciju vai amatpersonu rīcību, ja Latvijas Republikas likumi paredz citādu tās pārsūdzēšanas kārtību, kā arī valsts pārvaldes vai pašvaldību institūciju vai amatpersonu izdotos aktus, kuriem ir normatīvs raksturs.

239.² pants. Sūdzības iesniegšana

Sūdzību var iesniegt tiesā pēc tam, kad sūdzība par valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas rīcību (lēmumu)

iesniegta pakļautības kārtībā augstākai institūcijai vai amatpersonai, ja likumā nav noteikta cita kārtība.

Sūdzību var iesniegt tiesā fiziskā persona, kuras tiesības pārkāptas, un tās pārstāvis, kā arī juridiskā persona, kuras tiesības pārkāptas.

Sūdzību iesniedz tā rajona (pilsētas) tiesa, kur atrodas valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcija vai tās

amatpersonas darbavieta, kuru rīcība (lēmums) tiek pārsūdzēta.

239.³ pants. **Termini, kādos var griezties tiesā ar sūdzību**

Sūdzību var iesniegt tiesā mēneša laikā no dienas, kad fiziskā vai juridiskā persona saņēmusi augstākas institūcijas vai amatpersonas atteikumu apmierināt sūdzību, vai no dienas, kad izbeidzas mēnesi ilgs termiņš pēc sūdzības iesniegšanas augstākai institūcijai vai amatpersonai, ja iesniedzējs uz to nav saņēmis atbildi.

239.⁴ pants. **Prokurora piedalīšanās obligātums**

Lietas sakarā ar sūdzībām par valsts pārvaldes vai pašvaldību institūciju vai amatpersonu rīcību, ar kuru aizskartas fizisko vai juridisko personu tiesības, tiesa izskata, obligāti piedaloties prokuroram.

239.⁵ pants. **Sūdzības izskatīšana**

Sūdzību tiesa izskata desmit dienu laikā, izsaucot fizisko vai juridisko personu, kas iesniegusi sūdzību, un tās valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vadītāju vai amatpersonu, kuras rīcība (lēmums) pārsūdzēta.

Tas, ka fiziskā vai juridiskā persona, kas iesniegusi sūdzību, kā arī tās valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vadītājs vai tā amatpersona, kuru rīcība pārsūdzēta, vai arī viņu pārstāvji nav ierādušies tiesas sēdē bez attaisnojoša iemesla, nav šķērslis sūdzības izskatīšanai, tomēr tiesa var atzīt viņu ierašanos par obligātu.

Sūdzības izskatīšanā tiesā var piedalīties pakļautības kārtībā augstāku institūciju amatpersonas vai to pārstāvji.

Tiesai jāpārbauda to pakļautības kārtībā augstāku institūciju vai amatpersonu materiāli, kuras atzinušas pārsūdzēto rīcību (lēmumu) par likumīgu. Tā var noklausīties arī citu personu paskaidrojumus, pārbaudīt nepieciešamos dokumentus un citus pierādījumus. Ja lietā sakarā ar sūdzību par valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas rīcību rodas strīds par tiesībām, kas izšķirams tiesā saskaņā ar vispārīgiem noteikumiem, tiesa atstāj sūdzību bez izskatīšanas un izskaidro ieinteresētajām personām to tiesības iesniegt attiecīgu prasību.

239.⁶ pants. **Tiesas pienākumi, izskatot sūdzību nodokļu nodevu, nenodokļu un citu maksājumu lietā**

Izskatot sūdzību par lēmumu nodokļu, nodevu, nenodokļu un citu maksājumu lietā, tiesai ir pienākums pieprasīt attiecīgā maksājuma piedziņas lietu un noskaidrot:

- 1) vai likumā ir paredzēts piedziņas lietā norādītais maksājuma veids;
- 2) vai ir likumīgs pamats piedzīt no fiziskās vai juridiskās personas šādu maksājumu;
- 3) vai piedziņas institūcija vai amatpersona ir ievērojusi likumā noteiktos atvieglojumus;
- 4) vai piedziņas institūcija vai amatpersona ir pareizi aprēķinājusi likumā noteikto nokavējuma naudu un soda naudu par konkrētā maksājuma pārkāpumu.

239.⁷ pants. **Tiesas spriedums sakarā ar sūdzību**

Ja tiesa atzīst pārsūdzēto rīcību (lēmumu) par prettiesisku, fiziskās vai juridiskās personas tiesības aizskarošu, tā taīsa spriedumu par sūdzības pamatotību un attiecīgās valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas pienākumu novērst pieļauto pārkāpumu.

Ja tiesa konstatē, ka pārsūdzētā rīcība (lēmums) notikusi saskaņā ar likumu, valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vai amatpersonas pilnvaru ietvaros, tiesa taīsa spriedumu par atteikumu apmierināt sūdzību.

Tiesā, izskatot sūdzību par nodokļu, nodevu, nenodokļu un citu neapstrīdamu maksājumu piedziņu, taīsa vienu no šādiem sprie dumjiem:

- 1) atstāj lēmumu par piedziņu negrozītu, bet sūdzību noraida;
- 2) atceļ lēmumu pilnā apjomā vai tā daļā un uzliek par pienākumu piedziņas institūcijai vai amatpersonai atdot nepamatoti bezstrīda kārtībā piedzītās summas.

Lai novērstu izdarītos likuma vai cita normatīva akta pārkāpumus, tiesā spriedumu sakarā ar sūdzību nosūta tās valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas vadītājam vai amatpersonai, kuru rīcībā (lēmums) pārsūdzēta, vai arī pakļautības kārtībā augstākai institūcijai vai amatpersonai.

239.⁸ pants. **Tiesas sprieduma izpildīšana**

Par pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu tiesas spriedumu sakarā ar sūdzību, valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcija vai amatpersona, kuru rīcība (lēmums) pārsūdzēta, paziņo tiesai un fiziskajai vai juridiskajai personai ne vēlāk kā mēneša laikā no dienas, kad tiesas spriedums stāties likumīgā spēkā. Ja spriedums netiek izpildīts, tiesa veic pasākumus, kas paredzēti šā kodeksa 398. pantā".

4 papildināt 245. pantu ar 8. punktu šādā redakcijā: "8) mantojuma lietas".

5. papildināt kodeksu ar trīsdesmit trešo A, B, C, D un E nodaļu šādā redakcijā:

«Trīsdesmit trešā-A nodaļa

PĒDĒJAS GRIBAS RĪKOJUMU NOLASĪŠANA UN STĀŠANAS LIKUMĪGA SPSPĒKĀ

285.¹ pants. **Pēdējās gribas rīkojuma akta iesniegšana tiesai**

Personai vai iestādei, pie kuras atrodas kāds pēdējās gribas rīkojuma akts, tas pēc testatora nāves vai atzīšanas par mirušu nekavējoties jāiesniedz rajona (pilsētas) tiesai pēc testatora pēdējās dzīvesvietas.

Savstarpējs testaments iesniedzams tiesai, tiklīdz nomirst kāds no testatoriem.

285.² pants. **Pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanas laika noteikšana**

Tiklīdz pēdējās gribas rīkojuma akts iesniegts, tiesnesis, kuram lieta nodota izskatīšanai, nenogaidot lūgumu par to, nosaka dienu pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanai, par ko izliekams sludinājums tiesas telpās visiem *redzamā* vietā.

Steidzamos gadījumos, kad tiesai zināmu apstākļu dēļ rodas vajadzība nolasīt pēdējās gribas rīkojuma aktu nekavējoties, tiesnesis pēc jebkura mantnieka lūguma, neizliekot sludinājumu, nosaka pēdējās gribas rīkojuma akta atvēršanai un nolasīšanai visīsāko termiņu, taču ar tādu aprēķinu, lai sasniedzamiem mantiniekiem būtu iespējams ierasties.

285.³ pants. **Pēdējās gribas rīkojuma akta nolasīšanas kārtība**

Noteiktā dienā (285.² pants) tiesa atklātā sēdē atver pēdējās gribas rīkojuma aktu un nopratina šā kodeksa 172. panta kārtībā lieciniekus, kuri parakstījuši testamentu, par viņu parakstu īstumu. Pēc tam viss pēdējās gribas rīkojuma akts nolasāms. Ja ir vairāki pēdējās gribas rīkojuma akti, tie visi jāatver un jānolasa. Jāatver arī tādi rīkojuma akti, par kuriem apgalvo, ka tie ir nelikumīgi vai viltoti. Aktu nolasot, ņemams vērā Civillikuma 785. pants.

Ja pēdējās gribas rīkojums ir vairākos vienāda satura oriģināleksemplāros, nolasāms tikai viens no tiem. Noraksta nolasīšana nav pielīdzināma oriģināla nolasīšanai, izņemot gadījumu, kad oriģināls ir nozudis vai kad nav iespējams to drīzumā iesniegt; tādā gadījumā ieinteresētajām personām tomēr jāpierāda, ka pēdējās gribas rīkojuma akts tiešam pastāv un, ja noraksts nav pienācīgi apliecināts, jāpierāda arī tā saturs.

Par testamenta satura pierādījumu var uzskatīt tikai dokumentus vai testatora vēstuli, kurā testamenta noraksts minēts, vai arī to liecinieku liecības, kuri norakstā minēti kā testamenta liecinieki.

Par visu pēdējās gribas rīkojuma akta atvēršanas un nolasīšanas gaitu sastādāms tiesas sēdes protokols, kurā ne vien pilnīgi jāieraksta novēlējuma akts, bet arī jānorāda:

- 1) vai zīmogī bijuši veseli, ja akts bijis apzīmogots;
- 2) kuri no lieciniekiem bijuši sēdē klāt un kādas liecības viņi devuši;
- 3) vai bijuši iebildumi pret pēdējās gribas rīkojuma akta īstumu vai likumīgo spēku;
- 4) vai novēlējuma aktā nav kādas sevišķības - labojumi, kasījumi, svītrojumi u. tml.

285.⁴ pants. **Testatora pēdējās gribas rīkojuma mutiska izteikuma izskatīšana**

Ja testators savu pēdējo gribu izteicis mutiski (Civillikuma 460, un 461. pants), attiecīgā tiesa (285.¹ pants) pēc ieinteresēto personu pieteikuma aicina lieciniekus, kas bijuši klāt, testatoram izteicot savu gribu, un nopratina viņus tiesas sēdē par testatora vārdu, uzvārdu un vecumu, par mutiskā pēdējās gribas rīkojuma akta saturu, kā arī par tā sastādīšanas vietu un laiku un par citiem apstākļiem, kuriem bijis sakars ar pēdējās gribas rīkojuma akta sastādīšanu un kuri var ietekmēt tā likumīgo spēku.

Liecinieku liecības ierakstāmas tiesas sēdes protokolā, kas jānolasa un lieciniekiem jāparaksta.

Tiesai jānoskaidro, vai pirms mutiskā testamenta nav bijis sastādīts rakstisks testaments, un, ja tāds ir, tas jāpieprasa un jāpievieno lietai.

Pēc liecinieku nopratināšanas tiesa formulē mutiskā testamenta saturu, ko ieraksta tiesas sēdes protokolā un nolasa rakstiskiem pēdējās gribas rīkojuma aktiem noteiktajā kārtībā.

Ja liecinieku liecības nesaskan galvenajās testamenta sastāvdaļās tiesa var noraidīt mutiskā testamenta pasludināšanu.

285.⁵ pants. Tiesas darbība, ja pēdējās gribas rīkojuma aktā ir novēlējums vispārņoderīgiem un labdarīgiem mērķiem

Kad nolasīti pēdējās gribas rīkojuma akti, kuros ir novēlējums vispārņoderīgiem un labdarīgiem mērķiem (Civillikuma 494. pants), tiesa nosūta no šiem aktiem izrakstus attiecīgiem resoriem kopā ar ziņām par testamenta izpildītāju vai to personu vārdu un dzīvesvietu, kuras iesniegušas aktu nolasīšanai.

285.⁶ pants. Uzaicinājuma izsludināšana par mantojuma atklāšanos

Tiesā pēc ieinteresēto personu lūguma vai pēc pašas ieskats izsludina uzaicinājumu par mantojuma atklāšanos, kurā *norāda, ka visi tie, kam kā mantniekiem, legatāriem, kreditoriem vai kā citādi uz*

mantojumu ir kādas tiesības vai kam ir kādi iebildumi pret novēlējuma aktu, ja viņi nepieteiks savas tiesības un jebildumus uzaicinājuma

termiņā, tiks atzīti par tādiem, kas zaudējuši šīs tiesības, vai atteikušies no iebildumiem.

Uzaicinājums izsludināms šā kodeksa 285.¹⁷ pantā noteiktajā kārtībā.

285.⁷ pants. Ieinteresēto personu iespēja iepazīties ar pēdējās gribas rīkojuma aktu

Kamēr pēdējās gribas rīkojuma akts nav stājies likumīgā spēkā, tas jāglabā tiesā tiesneša uzraudzībā, lai ieinteresētās personas varētu ar to iepazīties. Mantniekiem pēc viņu lūguma var izsniegt šā pēdējās gribas rīkojuma akta norakstus ar uzrakstu, ka tas ir nolasīts un atbilst visām noteiktajām formalitātēm, bet nav vēl stājies likumīgā spēkā.

285.⁸ pants. Spriedums par pēdējās gribas rīkojuma akta stāšanās likumīgā spēkā

Tiesā, ievērojot Civillikuma 785. panta noteikumus, taisa spriedumu par to, ka pēdējās gribas rīkojums stājies likumīgā spēkā:

1) ja uzaicinājums (285.⁶ pants) nav izsludināts - pēc viena gada, skaitot šo termiņu no mantojuma atklāšanās dienas, ja mantojums atrodas mantnieka faktiskā valdījumā, bet pretējā gadījumā - no dienas, kad mantniekam kļuvis zināms, ka atklājies mantojums; minēto laiku tiesa var saīsināt, ja lietā ir nepieciešamās ziņas par to, ka visi likumiskie mantnieki atteikušies no strīda;

2) ja uzaicinājums izsludināts - pēc uzaicinājumā noteiktā termiņa notecējuma, ja šajā laikā pret rīkojumu nav pieteikts strīds vai ja pieteiktais strīds noraidīts;

3) ja mantojuma atstājējs mantojuma pieņemšanai noteicis zināmu termiņu - ievērojot šo termiņu.

Pēdējās gribas rīkojuma aktu oriģināli pēc to stāšanās likumīgā spēkā cauraukloti, ar tiesas zīmogu un pienācīgiem uzrakstiem, ka pēdējās gribas rīkojuma akts ir nolasīts un stājies likumīgā spēkā, iesniedzami mantniekiem vai testamenta izpildītājiem, ja testators nav devis citādu rīkojumu. Šos aktus izsniedz tikai pēc tam, kad samaksāta valsts nodeva un citi tiesas izdevumi vai kad to samaksa noteiktā kārtībā nodrošināta.

Trīsdesmit treša-B nodaļa

MANTOJUMA APSARDZĪBA UN AIZGĀDNĪBA

285.⁹ pants. Mantojuma apsardzības piekritība, pamats un līdzekļi

Civillikuma 657.-659. pantā norādītajos gadījumos par mantoja mās mantas apsardzību gādā tā tiesa, kuras apkalpojamā teritorijā bija testatora pēdējā dzīvesvieta. Ja mantojamā manta atrodas citas tiesas apkalpojamā teritorijā, tad tiesa, kura pieņēma pieteikumu, var šā kodeksa 59. panta kārtībā uzdot šai tiesai veikt mantojamās mantas apsardzību.

Lūgt, lai mirušā mantu apsargā, var:

- 1) mantinieki;
- 2) testamenta izpildītāji vai mantojuma aizgādņi;
- 3) mirušās personas darbavietas administrācija, bet tikai attiecībā uz valsts un sabiedrisku naudu, lietām vai papīriem, kas palikuši mirušā mantā;
- 4) kreditori - attiecībā uz tādām pretenzijām, kas viņiem ar tiesas spriedumu piespriestas vai nodrošinātas; šajā gadījumā apsargājama tikai tā mantojamās mantas daļa, ar kuru pietiek minēto pretenziju segšanai.

Civillikuma 659. pantā norādītajos gadījumos tiesa stājas pie mantojuma apsardzības arī neatkarīgi no jebkura lūguma pēc to personu paziņojuma, kuras dzīvojušas vienā namā ar mirušo, kā arī pēc policijas ziņojuma un prokuratūras amatpersonu pieprasījuma vai arī pēc pašas ieskata, ja tiesai droši zināms par mantojuma atstājēja nāvi.

Mantojuma apsardzības līdzekļi ir:

- 1) mantojuma aizzīmogošana;
- 2) tā aprakstīšana un novērtēšana;
- 3) tā nodošana glabājumā.

Piezīme. Pagasta robežās esošo mantojumu steidzamos gadījumos apsargā pagasta pašvaldība, nenogaidot tiesas uzdevumu. Tāpat rajona pilsētas pašvaldība steidzamos gadījumos apsargā mantojumu, nenogaidot tiesas uzdevumu. Pašvaldības, nodrošinot Civillikuma 659. pantā minētajos gadījumos mantojuma apsardzību, uzdod ieceltajam mantojuma aizgādņim lūgt tiesu izsludināt par mantojuma atklāšanos.

285.¹⁰ pants. **Mantojamo mantu aizzīmogošanas gadījumi**

Mantojumu aizzīmogo tikai tajā gadījumā, kad ieinteresētās personas to lūdz vai kad tiesa Civillikuma 659. pantā norādītajos gadījumos atzīst aizzīmogošanu par nepieciešamu, vai kad dibinātu iemeslu dēļ nav iespējams nekavējoties stāties pie aprakstīšanas.

Mantojamo mantu aizzīmogošanu uz tiesneša lēmuma pamata izdara tiesu izpildītājs, pieaicinot vismaz divus lieciniekus un aizzīmogojot glabātavas vai pašus priekšmetus.

Pie aizzīmogošanas var būt klāt šā kodeksa 285.⁹ panta otrajā daļā norādītās personas.

Stājoties pie aizzīmogošanas, tiesu izpildītājs ņem no mirušā dzīvoklī dzīvojošajiem, ja tādi ir, parakstu par to, ka viņi no palikušās mantas neko nav noslēpuši un viņiem nav zināms, ka kāda šās mantas daļa būtu noslēpta, paņemta vai aiznesta. Ja ir ienācis paziņojums, ka starp mantojamām lietām atrodas pēdējās gribas rīkojums, tiesu izpildītājs vispirms uzmeklē pēdējās gribas rīkojumu. Ja tāds tiek atrasts, tiesu izpildītājs neatverot nosūta to tiesnesim, uz kura lēmuma pamata izdarīta aizzīmogošana. Aizzīmogojot atrastie procentpapīri, skaidra nauda un vērtslietas jānodod glabāšanā, piemērojoties šā kodeksa 383. panta noteikumiem.

Priekšmeti, uz kuriem pieteikušas pretenzijas trešās personas, ir jāaizzīmogo, bet aizzīmogošanas aktā jānorāda pieteiktā pretenzija. Tiesu izpildītājam, kas *izdara* aizzīmogošanu, visa ar aizzīmogošanu saistītā darbība jānorāda aktā, kuru paraksta visas pieaicinātās personas. Akts kopā ar visiem pielikumiem iesniedzams tiesnesim, uz kura lēmuma pamata izdarīta aizzīmogošana.

285.¹¹ pants. **Priekšmeti, kurus nevar aizzīmogot kā mantojumu**

Nav aizzīmogojami priekšmeti, kas nepieciešami ikdienas lietošanai mirušā namā vai dzīvoklī palikušajām personām, lauksaimniecībai nepieciešamie rīki, kā arī priekšmeti, kurus pēc to rakstura nevar aizzīmogot. Par visiem neaizzīmogotajiem priekšmetiem sastādāms īss saraksts.

285.¹² pants. **Zīmogu noņemšana no aizzīmogatajām mantām**

Rīkojumu par zīmogu noņemšanu no aizzīmogatajām mantām dod vai nu tas tiesnesis, uz kura lēmuma pamata zīmogi uzspiesti, vai tiesa, izskatot mantojuma lietu. Ja aizzīmogošana izdarīta tādēļ, ka mantinieki nav zināmi, vai viņu prombūtnes dēļ, zīmogus var noņemt Pēc tam, kad iecelts aizgādņis par mantojumu vai par promesošu mantinieku mantu.

Zīmogus noņem tiesu izpildītājs ne mazāk kā divu liecinieku klātbūtnē. Zīmogus noņemot, ir tiesības būt klāt šā kodeksa 285.⁹ pantā norādītajām personām, kā arī personām, kas pieteikušas pretenzijas uz aizzīmogatajiem

priekšmetiem. Šīm personām tiesu izpildītājs pa-ziņo par zīmogu noņemšanas laiku.

Visa ar zīmogu noņemšanu saistītā tiesu izpildītāja darbība atzīmējama aktā, ko paraksta visas pieaicinātās personas un kas iesniedzamas tiesnesim vai tiesai, pēc kuru rīkojuma zīmogi noņemti.

285.¹³ pants. **Mantojamo mantu aprakstīšanas darbības**

Mantojamo mantu aprakstīšanu un novērtēšanu pēc tiesneša lēmuma izdara tiesu izpildītājs liecinieku klātbūtnē, piemērojoties šā kodeksa 378.-381. pantā noteiktajai kārtībai un ievērojot 285.¹² panta otrās daļas noteikumus. Ja aprakstīšana uzsākta, iepriekš mantu neaizzīmogojot, jāievēro 285.¹⁰ panta ceturtajā, sestajā, septītajā un astotajā daļā paredzētie noteikumi.

Neatliekamajos gadījumos pēc tiesneša lēmuma aprakstīšanu var uzsākt, nenogaidot, kamēr ieinteresētajām personām tiks paziņots par aprakstīšanai noteikto termiņu.

Tiesu izpildītājam par aprakstīšanas darbībām jāstāda akts, kas iesniedzams tiesnesim, uz kura lēmuma pamata aprakstīšana un novērtēšana izdarīta.

285.¹⁴ pants. **Aizzīmogotas vai aprakstītas mantas glabāšana**

Aizzīmogatā vai aprakstītā manta nododama glabājumā aizgādnim, bet, ja tāds nav iecelts, - citai personai saskaņā ar šā kodeksa 382. panta noteikumiem.

Mantojumā esošās lietas, kas ātri bojājas, nekavējoties pārdodamas izsolē, pamatojoties uz tiesneša lēmumu, bet par tām ieņemtā nauda, atskaitot pārdošanas izdevumus, ieskaitāma tiesas depozīta kontā.

Mantojumā atrastie aizzīmogotie saiņi jānodod tiesai, kura tos atklātā sēdē atver, atzīmējot protokolā, kādā stāvoklī tie atrasti. Aizzīmogotajos saiņos esošie dokumenti vai citas lietas, kas nepieder pie mantojuma, jānodod pēc piederības vai jāaizzīmogo līdz atdošanai pēc pieprasījuma.

Lietas, kuras atprasa trešās personas, tām var atdot pēc tiesneša ieskata, ja to piederība šīm personām ir neapšaubāma un ja pret to atdošanu neviens neceļ strīdu.

285.¹⁵ pants. **Aizgādnība par mantojumu**

Tiesa, kura izskata mantojuma lietu un pēc lietas apstākļiem atzinusi par nepieciešamu nodibināt mantojumam aizgādnību, ja tāda vēl nav nodibināta, par to pieņem lēmumu, kuru nosūta aizbildnības iestādei izpildīšanai (Civillikuma 660. pants).

Trīsdesmit treša-C nodaļa

SLUDINĀJUMS PAR MANTOJUMA ATKLĀŠANOS

285.¹⁶ pants. **Pamats sludinājuma izdarīšanai**

Par mantojuma atklāšanos izsludina tiesa pēc mantojuma atstājēja pēdējās dzīvesvietas.

Par mantojuma atklāšanos tiesa izsludina pēc ieinteresēto personu lūguma vai pēc pašas ieskata (Civillikuma 659., 665., 709. pants) gadījumos kad:

- 1) mantinieki nav zināmi;
- 2) nav droši zināms, ka mantojuma tiesību pieteicēji ir vienīgie un tuvākie mantinieki;
- 3) mantinieki gan ir zināmi, bet atsakās pieņemt mantojumu vai izteic vēlēšanos to pieņemt vienīgi uz inventāra tiesības pamata;
- 4) mantiniekiem, testamenta izpildītājiem vai mantojuma aizgādnim nav zināmi uz mantojamo mantu gulošie parādi. Lūgt, lai izsludina par mantojuma atklāšanos, var:

testamenta izpildītājs, mantojuma aizgādnis un visas personas, kas pieteikušas kādas pretenzijas uz mantojumu kā mantinieki, legatāri vai kreditori.

Ja mantojuma atstājēja pēdējā dzīvesvieta nav bijusi Latvijā, izsludināt par mantojuma atklāšanos piekrīt tiesai pēc Latvijā atstātās mantas atrašanās vietas.

285.¹⁷ pants. Izsludināšanas kārtība

Ja mantojuma atstājēja atstātās mantas vērtība pēc esošajām ziņām nepārsniedz piecu minimālo mēnešalgu apmēru, sludinājums par mantojuma atklāšanos izliekams tiesas telpās visiem redzamā vietā. Ja mantas vērtība pārsniedz minēto apmēru, - sludinājums jāievieto arī oficiālā laikrakstā.

Trīdesmit trešā-D nodaļa

MANTOJUMA PIEŅEMŠANA UN APSTIPRINĀŠANA MANTOJUMA TIESĪBĀS

285.¹⁸ pants. Pamudinājums mantiniekiem izteikt attieksmi pret mantojumu

Pieteikums uzaicināt mantiniekus izteikt attieksmi pret mantojuma pieņemšanu saskaņā ar Civillikuma 697. un 698. pantu iesniedzams tai tiesai, kurai piekrīt mantojuma lieta (285.¹⁶ pants). Tai pašai tiesai iesniedzami lūgumi par mantojuma pieņemšanu uz inventāra tiesības pamata (Civillikuma 709. pants), kā arī paziņojumi par atteikšanos no mantojuma vai tā atraidīšanu (Civillikuma 609., 651., 689. un 775.-183. pants).

Pieteikumā jānorāda:

1) kādas īsti personas aicinātas mantot;

2) uz kāda pamata: pēc testamenta, līguma vai likuma;

3) kādu pretenziju uz mantojumu lūdzējs pieteic. Pieteikumu tiesa izskata tiesas sēdē. Uz šo tiesas sēdi aicina pielikumā norādītos mantiniekus. Mantinieku neierašanās tiesas sēdē neliedz tiesai izskatīt iesniegto pieteikumu. Tiesas sēdē tiesa, nepārbaudot lūdzēja pretenzijas pareizību, noklausās klātesošo mantinieku paskaidrojumus. Tiesa taisa lēmumu par to, cik ilga laikā viņiem jāpaziņo, vai viņi vēlas mantojumu pieņemt vai ne (Civillikuma 697. un 698. pants). Mantiniekiem, kuri nav ieradušies tiesas sēdē, tiesa nosūta pieņemtā lēmuma norakstu.

Ja paziņots par mantojuma pieņemšanu uz inventāra tiesības pamata, izgatavojams mantojamo mantu saraksts un aicināmi kreditori, ja tas vēl nav izdarīts.

Apstiprināšana uz inventāra tiesības pamata iespējama tikai tad ja mantinieks iesniedz likumā noteiktajā kārtībā un termiņā lūgumu par to.

285.¹⁹ pants. Lūgumi par apstiprināšanu mantojuma tiesībās

Likumiskie mantinieki, kas mantojumu pieņēmuši, ja viņi uzskata par vajadzīgu griezties tiesā savu tiesību noteikšanai uz mantojumu var lūgt, iesniedzot pienācīgos pierādījumus, lai tiesa apstiprina viņus mantojuma tiesībās.

285.²⁰ pants. Apstiprināšana mantojuma tiesībās

Ja par mantinieku aicināšanu jau bija izsludināts, tad apstiprināšana mantojuma tiesībās izdarāma tikai pēc tam, kad notecējis sludinājumā noteiktais termiņš.

Ja starp personām, kas pieteikušas mantojuma tiesības, izceļas strīds par mantojuma tiesībām, šīs personas savu mantojuma tiesību var pierādīt prasības kārtībā; šādā gadījumā tiesa nosaka laiku prasības celšanai.

Apstiprinot mantojuma tiesībās, tiesa nosaka, vai lūdzējs ieguvīs visu mantojumu kā vienīgais mantinieks vai tikai kā līdzmantinieks - tā zināmu daļu un kādu īsti.

Tiesa neizšķir jautājumu par kāda priekšmeta piederību pie mantojuma masas un neapstiprina mantinieku tiesības uz noteiktiem priekšmetiem, bet gan izšķir jautājumu, vai mantiniekiem, kas savas tiesības uz mantojumu pieteikuši, vispār tādas ir. Apstiprinot mantiniekus mantojuma tiesībās, tiesa var rīkoties vienīgi uz likuma pamata, bet nevar ņemt vērā starp mantiniekiem noslēgtu vienošanos. Pamatojoties uz spriedumu par apstiprināšanu mantojuma tiesībās, mantiniekiem ir tiesības saņemt apsargāto mantu, kā arī prasīt, lai atbilstoši viņu tiesībai mantotos nekustamos īpašumus ieraksta zemesgrāmatās.

Trīdesmit trešā-E nodaļa

MANTOJUMA DALĪŠANA

285.²¹ pants. Lietas piekritība

Pieteikumi par mantojuma dalīšanu, ja mantinieki nevienojas par to mājas kārtībā, iesniedzami vai nu tai tiesai, kuras izskatīšanai piekrīt mantojuma lieta (285.¹⁶ pants), vai - pēc abpusējas vienošanās - tiesai pēc viena mantinieka

dzīvesvietas.

Pieteikumā par mantojuma dalīšanu jānorāda, kādas mantojuma mantas vēlas dalīt un kuri mantinieki uz tām pretendē.

285.²² pants. **Tiesneša darbība lietas sagatavošanā**

Mantojuma dalīšanas lieta atrodas tā tiesneša tiešā uzraudzībā, kuram lieta nodota izskatīšanai.

Pēc tiesas vai tiesneša lēmuma zemesgrāmatā izdarāma *atzīme* par aizliegumu labprātīgi atsavināt vai apgrūtināt ar lietu tiesībām dalāmo nekustamo īpašumu vai tā daļu.

Tiesnesis var uzdot notariāta kantorim pārzināt mantojuma dalīšanas projekta sastādīšanas gaitu.

Notāram, saņemot tādu uzdevumu, ir tiesības uzaicināt tiesu izpildītāju, lai tas palīdzētu sastādīt mantojamās mantas aprakstījumu, bet pie novērtēšanas, ja nepieciešams, - pieaicināt lietpratējus.

Mantojamās mantas aprakstīšana notiek saskaņā ar šā kodeksa noteikumiem. Aprakstījumā jāatzīmē zināmie parādi un saistības, kas mantojumu apgrūtina.

Personas, kas sastāda mantojuma dalīšanas projektu, savā atzinumā norāda, kādu pamatojumu tās ņēmušas vērā.

Mantas aprakstījumu, mantas novērtējumu un dalīšanas projektu notārs iesniedz tiesnesim, kas nozīmē lietu izskatīšanai tiesas sēdē.

285.²³ pants. **Tiesas spriedums par mantojamās mantas dalīšanu**

Tiesas spriedumā jānorāda, kuras mantas nododamas katram mantiniekam.

Taisot spriedumu par mantojamās mantas dalīšanu, tiesa vienlaikus aprēķina valsts nodevu, ņemot vērā katram mantiniekam iedalītās mantojuma mantas vērtību.»

6. Izslēgt 377. panta pirmajā daļā vārdus «kā arī uz ražošanas instrumentiem un darba rīkiem, kas nepieciešami parādnieka profesionālajai nodarbībai vai amatam».

7. Papildināt 379. pantu ar jaunu ceturto daļu šādā redakcijā: «Viendzīvokļa dzīvojamo māju ar saimniecības ēkām vai dzīvokli, kurā pastāvīgi dzīvo parādnieks un viņa ģimene, kā arī inventāru, ja citas mantas nepietiek piespriestās summas dzēšanai, apraksta ar piezīmi, ka uz šo mantu piedziņa tiek vērsta, ja to nelieto uzdevumam, kādam tā atstāta, vai parādnieks pārdod nekustamo īpašumu, kura labā šī manta atstāta. Aprakstot šo mantu, no parādnieka ņemams Paraksts, ka viņš to neatsavinās, neieķīlās un neizlietos citam uzdevumam vai nolūkam un ka par tās izšķērdēšanu, atsavināšanu, noslēpšanu vai apmaiņšanu viņu var saukt pie kriminālatbildības.»

8. Izteikt četrdesmitās nodaļas nosaukumu šādā redakcijā:

«SPRIEDUMA IZPILDĪŠANA ATTIECĪBA UZ UZŅĒMUMIEM (UZŅĒMĒJSABIEDRĪBĀM), IESTĀDĒM UN ORGANIZĀCIJĀM»

9. Aizstāt 415., 416., 417. un 422. pantā dažādos locījumos lietotos vārdus «valsts uzņēmumi, iestādes, organizācijas, kolhozi, citas kooperatīvās organizācijas, to apvienības citas sabiedriskās organizācijas» ar vārdiem «uzņēmumi (uzņēmējsabiedrības), iestādes un organizācijas» atbilstošā locījumā.

10. Izteikt 418. pantu šādā redakcijā:

«418. pants. **Piedzīņas vēršana uz uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības), iestādes un organizācijas mantu**

Ja uzņēmumam (uzņēmējsabiedrībai), iestādei vai organizācijai nepietiek naudas līdzekļu parāda dzēšanai, pēc kreditora lūguma piedziņu var vērst uz parādniekam piederošo mantu. Piedziņa vispirms vēršama uz kustamo mantu, izņemot to kustamo mantu, kas atzīstama par nekustamās mantas piederumu.

Ja uzņēmumam (uzņēmējsabiedrībai), iestādei vai organizācijai parāda dzēšanai nepietiek kustamās mantas, piedziņa, ja tas noteikts tiesas nolēmumā, vēršama uz nekustamo mantu.

Manta aprakstāma, novērtējama un pārdodama izsolē šā kodeksa 39. nodaļā noteiktajā kārtībā.

Piezīme. Vēršot piedziņu uz valsts vai pašvaldību uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) nekustamo īpašumu, jāievēro likumi, kas reglamentē to privatizācijas kārtību.»

11. Izslēgt 416. pantā vārdus «PSR Savienības», 417. panta otrajā daļā un 422. pantā vārdus «PSR Savienības un

Latvijas PSR», kā arī izslēgt 419.-421. pantu.

12. Latvijas civilprocesa kodeksa 1. pielikumā: 1) izteikt 1., 2., 6., 8. un 10. punktu šādā redakcijā: «1. Viendzīvokļa māja ar saimniecības ēkām vai dzīvoklis, ja parādnieks un viņa ģimene pastāvīgi tajā dzīvo, izņemot gadījumus, kad tiek piedzīts ar ķīlu nodrošināts prasījums.

2. Personām, kuru pamatnodarbošanās ir lauksaimniecība, -viena govys, bet, ja nav govys, - viena tele, bet, ja nav ne govys, ne teles, - viena kaza, aita vai cūka, izņemot gadījumus, kad tiek piedzīts ar ķīlu nodrošināts prasījums.»

«6. Pārtikas produkti tādā daudzumā, kāds parādniekam un viņa ģimenei nepieciešams līdz jaunai ražai, ja parādnieka pamatnodarbošanās ir lauksaimniecība, bet pārējos gadījumos - pārtikas produkti un nauda, kuru kopsumma nepārsniedz valdības noteiktā viena mēneša iztikas minimuma apmēru parādniekam un katram viņa ģimenes loceklim.»

«8. Inventārs (arī minimāls lauksaimniecības mašīnu daudzums, darbarīki, palīglīdzekļi, grāmatas u. tml.), kas nepieciešams parādniekam uzņēmējdarbības, profesionālās darbības vai individuālā darba turpināšanai, izņemot gadījumus, kad tiek piedzīts ar ķīlu nodrošināts prasījums, uzņēmums atzīts par maksātnespējīgu Vai parādniekam ar tiesas spriedumu krimināllietā atņemtas tiesības uz zināmu nodarbošanos.

piezīme. Minimālo lauksaimniecības mašīnu daudzumu, kas nepieciešams attiecīga lieluma zemnieka saimniecībai, nosaka Lauksaimniecības ministrijas instrukcija.»

«10. Ja piedziņa tiek vērsta uz nedalāmu īpašumu, kas pieder vairākām personām (mantas kopība), parādnieka daļas apmēru nosaka pēc tam, kad no mantas izslēgtas šā saraksta 1.-4. punktā norādītās lietas»;

2) izslēgt 9. punktu un saraksta pēdējo rindkopu.

Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. GORBUNOVS

Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs I. DAUDIŠS

Rīgā 1993. gada 20. janvārī